



Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

Kopējā lauksaimniecības politika

Nosacīts atbalsts komisāra D. Ciołoš ierosmēm par ES lauksaimniecības reformu

Gadā, kad ES kopējai lauksaimniecības politikai (KLP) aprit 50, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ar interesi sagaida Komisijas priekšlikumus tiesību aktiem un secina, ka ir ņemti vērā daži — tomēr nebūt ne visi — Komitejas iepriekšējos atzinumos paustie ieteikumi. Vissvarīgākais: Komiteja ir norādījusi, ka turpmākā KLP jāveido, izlēmīgi aizstāvot Eiropas lauksaimniecības modeli, kura pamatā ir tādi principi kā pārtikas apgādes suverenitāte, ilgtspēja un gatavība reaģēt uz lauksaimnieku un patērētāju faktiskajām vajadzībām.

EESK uzskata, ka Eiropas lauksaimniecības modelis nevar darboties nedz atbilstīgi pasaules tirgus cenām un noteikumiem, nedz arī par brīvu. Izvērtējusi Komisijas pūles veidot jaunas partnerattiecības starp Eiropu un tās lauksaimniekiem, EESK uzskata, ka priekšlikumu ievirze ir pareiza, taču vairākās jomās tie tomēr ir ievērojami jāuzlabo.

Viens no pozitīviem aspektiem jaunajā Eiropas Komisijas iesniegtajā reformā ir centieni samazināt atšķirības starp tā atbalsta apjomu, ko piešķir dažādu dalībvalstu lauksaimniekiem. Jaunajā finanšu resursu sadalījumā starp dalībvalstīm par galvenajām turpmākās KLP iezīmēm būtu jāklūst līdzsvaram, taisnīgumam un pragmatismam, kā arī jāņem vērā lauksaimniecības daudzveidība visā Eiropas Savienībā.

Vidi saudzējoša KLP

Lai dalībvalstis varētu stiprināt savu lauku attīstības politiku, tām ir dota iespēja pārvietot finansējumu no tiešo maksājumu līdzekļiem (I pīlāra) uz lauku attīstībai atvēlētajiem līdzekļiem (II pīlāru). Taču dalībvalstīm, kurās tiešo atbalsta maksājumu līmenis ir zemāks par 90 % no Eiropas vidējā līmeņa, ir jāatļauj pārvietot finansējumu no lauku attīstībai atvēlētajiem līdzekļiem uz tiešo maksājumu līdzekļiem. Šādai izvēlei ir jābūt ierobežotai, un to drīkst izdarīt tikai vienu reizi visā regulas piemērošanas laikā. Turklāt EESK vēlas, lai Komisija palielinātu elastību līdzekļu pārvietošanā no II pīlāra uz I pīlāru, palielinot tos no 5 % uz 10 % no tiešajiem maksājumiem.

I pīlāra ekoloģiskais komponents ir veids, kā radīt ciešāku un redzamāku saikni starp tiešajiem maksājumiem un vides sabiedriskajiem labumiem, ko sniedz lauksaimniecība. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir būtiski svarīgs uzdevums, kas ietver ne tikai ētiska un morāla rakstura saistības, bet ilgtermiņā ir arī stratēģiski nozīmīgs. Ir arī pietiekami daudz saimniecisku iemeslu, kādēļ ir nepieciešama ātrāka un rezultatīvāka rīcība.

No otras puses, ar II pīlāra palīdzību būtu jārisina lielās sausuma, augsnes erozijas un pārtuksnešošanās problēmas, kas vērojamas ES dienvidu un Vidusjūras reģionos, tāpēc EESK iesaka izstrādāt īpašu pasākumu šā jautājuma risināšanai. Taču vienlaikus jāņem vērā arī papildu izmaksas, ko ziemeļos esošām dalībvalstīm rada lauksaimniecībā izmantojamās zemes atūdeņošana.

Stāvoklis tirgū

EESK atgādina Komisijai, Parlamentam un Padomei, ka pēdējos gados piedzīvotās ārkārtīgi lielās cenu svārstības liecina par nepieciešamību ieviest efektīvākus tirgus pārvaldības instrumentus. Komiteja arī aicina uzlabot pieprasījuma un piedāvājuma koordinēšanu un pārtikas aprītē atjaunot ietekmes tirgū līdzsvaru. Saskaņā ar Līgumu viens no KLP mērķiem ir stabilizēt tirgus. Ir svarīgi, lai tirgi būtu stabili. Tāpēc EESK uzskata, ka vajadzīgs daudz plašāks tirgus instrumentu klāsts, kas palīdzētu izvairīties no lielām cenu svārstībām.

Tā kā 27 valstu Eiropas Savienībā 77 % no pārtikas preču tirgus jau kontrolē tikai 15 tirdzniecības ķēdes, ir jācenšas līdzsvarot tirdzniecības piedāvājumu un izplatīšanas tirgus varu. Jāpārbauda, vai konkurenci regulējošie tiesību akti ir pietiekami, lai tirgū nepieļautu dominējošu struktūru veidošanos un negodīgu līgumu slēgšanu.

Lai nodrošinātu lielākus ieņēmumus tirgū, ir ļoti svarīgi stiprināt lauksaimnieku un viņu organizāciju stāvokli pārtikas aprītē. EESK atzinīgi vērtē to, ka ir paplašināts to produktu klāsts, attiecībā uz kuriem tiek atzītas ražotāju organizācijas un to apvienības, kā arī starpnozaru organizācijas. Ir arī ārkārtīgi svarīgi pielāgot ES konkurences noteikumus tā, lai ļautu ražotāju organizācijām un kooperatīviem nostiprināt savu stāvokli tirgū. EESK uzskata: lai pārtikas ražošanas nozarē uzlabotu lauksaimnieku līgumslēgšanas spēju, jārada apstākļi, kas ļautu attīstīties īsām un pašu lauksaimnieku pārvaldītām piegādes ķēdēm.

Pēc EESK domām, KLP jābūt primāram līdzeklim, ar ko veidot saikni ar patērētājiem un palīdzēt nodrošināt pienācīgu informāciju par to, kā tiek ražoti pārtikas produkti visā to vērtību ķēdē vai dzīves ciklā. Patērētājam jābūt spējīgam izsekot un pārredzēt produktu izcelsmi, jo tieši patērētājs var būt vislabākais sabiedrotais tādas Eiropas lauksaimnieciskās ražošanas izveidē, kas ir ilgtspējīgāka, vidi saudzējoša un rada kvalitatīvākas darba vietas.
